

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2180

Vragen van het lid **Kuik** (CDA) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat sigaretten kopen onder de achttien te makkelijk blijft* (ingezonden 12 maart 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Blokhuis** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 5 april 2019).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht in Vrij Nederland waaruit blijkt dat sigaretten kopen onder de achttien te makkelijk blijft?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3, 4

Wat is uw reactie op de bevinding van het onderzoek van de Universiteit Twente dat een op de twee minderjarigen die poogt sigaretten te kopen daarin slaagt, en dat als alle verkooppunten worden meegewogen de nalevingsgraad slechts 49% is? Deelt u de mening dat dit onacceptabel laag is?

Welke cijfers ten aanzien van de nalevingsgraad van de leeftijdsgrens bij tabaksverkoop heeft u tot uw beschikking? Geven deze cijfers een reëel beeld van de werkelijkheid en van de effectiviteit van genomen maatregelen? In hoeverre ziet u een verbetering of verslechtering ten opzichte van het eigen onderzoek dat het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2016 heeft laten doen?

Antwoord 2, 3, 4

De Universiteit van Twente heeft op verzoek van de Onderzoeksredactie Tabak nalevingsonderzoek verricht. Hierbij zijn minderjarige testkopers ingezet die in twee provincies in totaal 200 aankoopogingen hebben verricht. Uit het onderzoek bleek dat in 63% van de aankopen om een ID werd gevraagd. Bij 49% van de aankoopogingen zijn tabaksproducten na het vaststellen van de leeftijd geweigerd. Als deze cijfers representatief zouden zijn voor heel Nederland, laat de naleving van de leeftijdsgrens op tabak inderdaad zeer te wensen over. De naleving van de leeftijdsgrens op tabak dient 100% te zijn.

¹ Vrij Nederland, «Sigaretten kopen onder de achttien blijft te makkelijk», 27 februari 2019

Immers, we willen met het oog op een rookvrije generatie voorkomen dat jongeren in aanraking komen met tabaksproducten en verleid worden om deze te kopen en te gebruiken. Daarom is het van groot belang dat verkooppunten voldoen aan de Tabak- en Rookwarenwet en geen tabaksproducten aan jongeren verkopen.

De NVWA, die toezicht houdt op de Tabak en Rookwarenwet, laat elke twee jaar onderzoeken hoe jongeren aan tabaksproducten komen. Op basis van dit onderzoek worden risicolocaties in kaart gebracht die mede bepalend zijn voor de inspectiecontroles. Vooralsnog heb ik de indicatie dat de naleving van de leeftijdsgrens op tabak op risicolocaties over de afgelopen jaren over het algemeen is verbeterd. De maatregelpercentages op die risicolocaties waren 20% in 2015, 18% in 2016 en 16% in 2017. Het beeld – dat gemiddeld gebaseerd is op bijna 4000 controles per jaar – is dat er in die periode aandacht is besteed aan het verbeteren van de naleving door de branches. Deze cijfers zijn uiteraard niet te extrapoleren naar alle verkooppunten, maar geven wel een indicatie dat de naleving op risicolocaties is verbeterd. Overigens is gebleken uit de jaarlijkse rapportages van de NVWA dat de naleving met name in de horeca weliswaar wat verbeterd is, maar sterk achterblijft (maatregelpercentage 25%) bij andere verkooppunten. Dit heeft er mede toe geleid dat met het wetsvoorstel voor het uitstalverbod (Kamerstuk 30 211, nr. 66) ook de verkoop van tabaksproducten via zelfbedieningsautomaten (per 2022) wordt verboden. Dit betekent dat de verkoop van tabaksproducten in de horeca, met een Drank en Horecawet vergunning, vanaf dat moment niet meer mogelijk is. Overigens is uit het laatste onderzoek (Intraval 2016) gebleken dat steeds minder jongeren proberen om tabak te kopen voor zichzelf (2% van de 14/15 jarigen en 9% van de 16/17 jarigen in 2016, versus 4% en 14% in 2014).

Met het Nationaal Preventieakkoord, waarin de ambitie voor een rookvrije generatie in 2040 is vastgelegd, zijn effectieve maatregelen voorgesteld om de beschikbaarheid van tabaksproducten via verkooppunten verder te beperken. Naast een uitstalverbod en een verbod op zelfbedieningsautomaten, is voorgesteld het aantal verkooppunten te verminderen. Met deze en andere maatregelen uit het Nationaal Preventieakkoord wordt beoogd dat in 2040 geen jongere meer begint met roken. Ik verwacht u in mei 2019 de handhavingsrapportage van de NVWA over 2018 en mijn reactie op deze rapportage te kunnen aanbieden.

Vraag 5

Klopt het dat de Taskforce Naleving Leeftijdsgrens Tabak zelf de bezoeken van mysteryshoppers aankondigde? Wat vindt u van deze werkwijze?

Antwoord 5

De Taskforce Naleving Leeftijdsgrens Tabak heeft laten weten dat zij via de branches hebben gecommuniceerd dat verkooppunten in een tijdvak van 4 tot 8 weken controles konden verwachten. Verkooppunten zijn dus niet op de hoogte gebracht van de precieze datum van het bezoek van een mysteryshopper.

Ik ben gelet op artikel 5.3 van het FCTC Verdrag overigens op geen enkele manier betrokken geweest bij dit onderzoek.

Vraag 6

Deelt u de mening dat onafhankelijke cijfers over naleving van de leeftijdsgrens bij tabaksverkoop belangrijk zijn?

Antwoord 6

Ja, hiervoor heb ik de beschikking over handhavingscijfers van de NVWA.

Vraag 7

Herinnert u zich uw uitspraak tijdens het dertigledendebat van 29 mei 2018 dat u graag bereid bent om een eigen onderzoek uit te voeren naar de vraag waar nu de nalevingsgraad zit, als de Kamer dat zou wensen?³

³ Dertigledendebat over het bericht dat ambtenaren op VWS notulen hebben gewist van een overleg met de alcoholindustrie, 29 mei 2018

Antwoord 7

Tijdens het dertigledendebat heb ik toegezegd dat ik eigen onderzoek naar de naleving op alcohol wil verrichten. Dit onderzoek en mijn reactie daarop hebt u vrijdag 16 maart jl. ontvangen (Kamerstuk 27 565, nr. 174).

Vraag 8

Bent u bereid een dergelijk onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de nalevingsgraad bij tabaksverkoop? Zo nee waarom niet? Zo ja, op welke termijn kunt u de Kamer hierover informeren?

Antwoord 8

Omdat ik beschik over de handhavingscijfers van de NVWA ben ik niet voornemens extra nalevingsonderzoek op tabak in te zetten.